مقاله پژوهشی

دیدگاه دانشجویان پرستاری و مربیان بالینی از ارزشیابی بر مبنای لاگ‌بوک

امیرمالک نخعی‌زاده، هنگامه کریمی، زهرا فتوکیان*، مهشاد حسن سروری، میکاییل بابایانی

چکیده

مقدمه: اساتید و دانشجویان، چالش‌های بسیار در تکمیل و ارائه لاگ‌بوک دارند. مطالعه حاضر با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان و مربیان پرستاری دانشکده پرستاری رامسر از ارزشیابی بر مبنای لاگ‌بوک در نیمسال دوم تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی مقطعی در نیمسال دوم تحصیلی۱۴۰۰-۱۳۹۹ انجام شد. جامعه پژوهش، کلیه دانشجویان پرستاری در حال تحصیل و مربیان بالینی شاغل به کار در دانشکده پرستاری رامسر بودند. ۸۵ نفر دانشجوی پرستاری و ۱۰ مربی پرستاری واحد کارآموزی داخلی-جراحی به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های محقق‌ساخته "دیدگاه دانشجویان از ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک و روش سنتی" استفاده شد. تحلیل داده‌ها با آزمون های تی زوجی و مستقل و کای اسکوئر انجام شد.

نتایج: دیدگاه مربیان و دانشجویان در مورد استفاده از لاگ‌بوک، تفاوت معناداری را در ابعاد نظم و ترتیب، ارزشیابی، رضایت‌مندی و مهارت بالینی نشان داد. میانگین نمرات دیدگاه مربیان در ابعاد نظم و ترتیب و ارزشیابی بیش‌تر از دانشجویان بود (t=-۵/۳۶, P=۰/۰۰۱; t=-۴/۳۸ ,P=۰/۰۰۱). میانگین نمره رضایت‌مندی و مهارت بالینی با ارزشیابی به شیوه‌ی لاگ‌بوک در مربیان بیش‌تر از دانشجویان بود (t=-۴/۰۶,P=۰/۰۰۱ ; t=-۳/۲۷ , P=۰/۰۰۲). دانشجویان معتقد بودند که استفاده از لاگ‌بوک باعث نظارت بیش‌تر مربیان بر کار آنان شده (t=۴/۱۷ , P=۰/۰۰۱)، اما تأثیری بر عملکرد بالینی آنان ندارد (t=-۱/۸ , P=۰/۰۷۷).

نتیجه‌گیری: اساتید، اولویت لاگ‌بوک نسبت به شیوه سنتی را جهت تحقق پیامدهای مورد انتظار، نسبت به دانشجویان مثبت تر ارزیابی کردند. از آنجایی که لاگ‌بوک باید برطرف کننده نیازهای یادگیری دانشجویان باشد، استفاده از نظر دانشجویان در تدوین لاگ‌بوک می‌تواند در بهبود رضایت و عملکرد دانشجویان موثر باشد.

واژه‌های کلیدی: ارزشیابی، لاگ‌بوک، مربیان بالینی، دانشجویان پرستاری

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ آذر ۱۴۰۰؛ ۲۱(۴۶): ۴۵۵ تا ۴۶۳

مقدمه

آموزش بالینی، مهم‌ترین بخش در آموزش پرستاری و از

* **نویسنده مسؤول:** دکتر زهرا فتوکیان (دانشیار)، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.
zfotoukian@yahoo.com
امیرمالک نخعی‌زاده، کمیته تحقیقات دانشجویی، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران. (amirmaleknakhaeizadeh164@gmail.com)؛ هنگامه کریمی (مربی)، مرکز تحقیقات مراقبت های پرستاری، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران. (hengamehkarimister@gmail.com)؛ مهشاد حسن سروری، دانشجوی پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجوئی، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران. (mahshad.hasansorodii@gmail.com)، میکائیل بابایانی، دانشجوی پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران. (mikailbabayani@gmail.com).

تاریخ دریافت مقاله: ۴۰۰/۵/۲۴، تاریخ اصلاحیه: ۴۰۰/۷/۲۸، تاریخ پذیرش: ۴۰۰/۸/۳

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

اجزای لاینفک آن است(۱و۲).کسب صلاحیت در عملکرد بالینی مستلزم صرف زمان، شکیبایی و تمرین در یک بستر مناسب است. استفاده از روش‌های بهینه برای نیل به اهداف کارآموزی، برای تمام بخش‌های دخیل در عرصه آموزش پزشکی یک وظیفه است(۳). در روش‌های نوین آموزش و ارزشیابی، استفاده از کارنامه عملکرد متداول است که یکی از قوی‌ترین ابزارهای آموزش و ارزشیابی دانشجویان است.لاگ‌بوک یک دفترچه حاوی حداقل‌های لازم برای آموزش برنامه ریزی شده و ثبت یادگیری‌های عملی است که با ذکر زمان و نحوه انجام کار توسط یادگیرنده تکمیل و با نظر استاد مربوطه پایش و ارزشیابی می‌شود(٤و٥). نتایج مطالعه‌ای نشان داد که ۷۷ درصد دانشجویان، از ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک ناراضی هستند(٦). در مطالعه حسینی، تنها ۵/۹ درصد دانشجویان از روش لاگ‌بوک کاملاً راضی بودند(۷). اما در مطالعه آژ، میزان رضایت دانشجویان مامایی از«دفترچه ثبت مهارت‌های بالینی» ۸۵/۷٪ بود(۸). در مطالعه گل مکانی و همکاران، اکثر دانشجویان استفاده از لاگ‌بوک را روش سودمندی جهت رفع ابهامات مرتبط با ارزشیابی می‌دانستند(۹). نتایج مطالعه دیگری نشان داد که ارزشیابی با لاگ‌بوک، باعث ارتقای مهارت بالینی دانشجویان پرستاری می‌شود(۱۰). در مطالعه کرمپوریان اکثر دانشجویان از به‌کارگیری لاگ بوک دربالین رضایت داشتند(۱۱). در مطالعه عزیزی، میزان رضایت‌مندی دانشجویان از لاگ‌بوک، ۵۸/۵ درصد بود. پایین‌ترین نمره رضایت‌مندی مربوط به حیطه‌ی علاقمندی و بالاترین نمره مربوط به حیطه‌ی مطابقت با اهداف آموزشی بود(۱۲). در مطالعه لطفی، استفاده از لاگ بوک باعث ارتقای دانش و مهارت دانشجویان پرستاری در بخش زنان شده بود(۱۳). برخلاف یافته‌های فوق، نتایج مطالعه عسگری و همکاران نشان داد، امکان دستیابی به کلیه اهداف و لازمه‌های یادگیری با روش لاگ‌بوک محقق نمی‌شود(١٤). در مطالعه نجفی و همکاران، اساتید مهم‌ترین علل استفاده از لاگ بوک را افزایش توانایی دانشجویان در انجام امور بالینی، افزایش آگاهی در زمینه مطالب تئوری مرتبط با بالین و افزایش مهارت‌های نگرشی دانشجو ذکر کرده بودند(۱۵). دانشجویان پرستاری واحدهای زیادی را در بالین می‌گذرانند.لاگ‌بوک یک برنامه‌ی هدایتی و ارزشیابی است که چند سال اخیر در ایران و از نیمسال اول و دوم سال تحصیلی ۹۸-۹۷ در دانشکده پرستاری رامسر مورد استفاده قرار گرفته است. اما اساتید و دانشجویان، با چالش‌های زیادی جهت تکمیل و ارائه آن مواجه هستند. براساس مروری بر متون، نتایج ضد و نقیضی در ارتباط با تأثیر لاگ‌بوک بر رضایت‌مندی و عملکرد بالینی دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی نشان داده است. از سوی دیگر این شیوه ارزشیابی اخیرا در دانشکده پرستاری رامسر در حال اجرا است لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان و مربیان پرستاری دانشکده پرستاری رامسر از ارزشیابی بر مبنای لاگ‌بوک انجام شد.

روش‌ها

در این مطالعه توصیفی از نوع مقطعی، دانشجویان پرستاری شاغل به تحصیل به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. معیارهای ورود شامل دانشجویان پرستاری و مربیان بالینی که حداقل یک ترم تحصیلی، ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک و ارزشیابی سنتی را تجربه کرده باشند. لذا جامعه پژوهش شامل ۸۵ دانشجو و ۱۰ مربی بالینی شاغل به کار در دانشکده پرستاری رامسر بود. ازآنجایی که مطالعه در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۹-۱٤۰۰ انجام شد و در این نیمسال، دانشجویان ترم‌های ٤، ٦، ۸ واحدهای کارآموزی داخلی-جراحی (واحدهای داخلی، جراحی، اورژانس، سی سی یو، ای سی یو، دیالیز) را بر مبنای لاگ‌بوک گذرانده بودند. لذا جامعه پژوهش شامل تمامی دانشجویان ترم‌های ٤، ٦، ۸ و مربیان بالینی آنان بود. ۲۰ نفر از دانشجویان در پژوهش شرکت نکردند. لذا

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

حجم نمونه، ۷۵ نفر (٦٥ دانشجوی پرستاری و ۱۰ مربی پرستاری واحد کارآموزی داخلی-جراحی) بود. درصورت عدم تکمیل بیش از یک سوم پرسشنامه‌ها، آن نمونه از مطالعه خارج می‌شدند و اطلاعاتش مورد تحلیل قرار نگرفت.

روش کار بدین ترتیب بود که در روز اول واحدهای کارآموزی داخلی-جراحی، درباره‌ی نحوه‌ی کار با لاگ‌بوک برای دانشجویان توضیحات لازم ارائه می‌شد. سپس لاگ‌بوک در اختیار دانشجویان قرار داده می‌شد. در طی مدت کارآموزی، اطلاعات روزانه توسط دانشجو در لاگ‌بوک درج و توسط مربیان تأیید می‌شد. لاگ بوک واحدهای کارآموزی داخلی-جراحی براساس سرفصل ارائه شده از طرف وزارتخانه و نیازهای آموزشی دانشجویان در بخش‌های بالینی، توسط اعضای هیأت‌علمی گروه پرستاری دانشکده پرستاری رامسر طراحی و تدوین شده بود. پس از اتمام کارآموزی، پرسشنامه دیدگاه دانشجویان از ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک و روش سنتی توسط دانشجویان و مربیانشان تکمیل شد. با توجه به این که زمان نمونه گیری مصادف با اپیدمی کووید ۱۹ بود، لذا برای کاهش خطر آلودگی و دسترسی راحت‌تر به نمونه‌ها، پرسشنامه‌ها به صورت آنلاین تهیه و تکمیل شد. در مطالعه حاضر از پرسشنامه‌های زیر جهت جمع آوری داده‌ها استفاده شد:

الف- پرسشنامه مشخصات فردی: این پرسشنامه حاوی متغیرهای سن، جنس، ترم تحصیلی و بخش کارآموزی است.

ب- پرسشنامه دیدگاه دانشجویان از ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک و روش سنتی: جهت بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری از ارزشیابی بر مبنای لاگ‌بوک و سنتی از دو پرسشنامه مشابه حاوی ۱۹ سؤال برای هر یک از روش‌های ارزشیابی استفاده شد. هر پرسشنامه شامل ٦ حیطه‌ی انگیزه و یادگیری (٤ سؤال)، نظارت(۳ سؤال)، نظم و ترتیب (۲ سؤال)، ارزشیابی (۳ سؤال)، رضایت‌مندی (۳سؤال)، ارتقای مهارت‌ها (٤ سؤال) و یک سؤال باز پاسخ، است. این پرسشنامه به صورت مقیاس ۳ درجه‌ای لیکرت به صورت بلی (۲)، تاحدودی(۱) و خیر(۰) نمره گذاری می‌شود. دامنه نمرات پرسشنامه از ۳۸-۰ متغیر است. نمرات کم‌تر بیانگر رضایت‌مندی کم‌تر است. این پرسشنامه در مطالعه عزیزی و همکاران برای واحد کارآموزی روانپرستاری با ضریب پایایی ۰/۷۹ تأیید شد(۱۲). در مطالعه‌ی حاضر نیز روایی صوری و محتوا (به روش کیفی) توسط ۱۰ نفر از اعضای هیات علمی دانشکده پرستاری رامسر بررسی و تأیید شد. جهت تعیین پایایی، پرسشنامه‌ها در اختیار ۲۰ دانشجوی پرستاری مقطع کارشناسی برای واحد کارآموزی بیماری‌های داخلی-جراحی با روش آزمون- آزمون مجدد در فاصله زمانی دو هفته قرار گرفت و با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ تأیید شد.

پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS Version 22.0. Armonk, NY شد. به منظور آزمون نرمال بودن توزیع از آزمون کولموگوف-اسمیرنوف استفاده شد. پس از تعیین نرمال بودن، از آزمون‌های t مستقل جهت مقایسه میانگین نمرات دیدگاه مربیان و دانشجویان از شیوه ارزشیابی بالینی و آزمون تی زوجی برای مقایسه میانگین نمرات دیدگاه هرگروه از شیوه‌های ارزشیابی استفاده شد. برای تعیین ارتباط بین متغیرها از آزمون کای اسکوئر استفاده شد. سطح معناداری کم‌تر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

از ملاحظات اخلاقی این پژوهش، کسب مجوز از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی بابل (IR.MUBABOL.HRI.REC.1400.156)، کسب مجوز لازم برای انجام پژوهش از دانشکده پرستاری رامسر، رعایت اصل رازداری، اخذ رضایت آگاهانه از نمونه‌ها و عدم درج نام مشارکت کنندگان در پرسشنامه‌ها بود.

نتایج

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

جامعه پژوهش شامل ۸۵ دانشجوی پرستاری و ۱۰ مربی بالینی شاغل به کار در دانشکده پرستاری رامسر بود. ۲۰ نفر از دانشجویان در پژوهش شرکت نکردند. لذا ٦٥ دانشجو و ۱۰ مربی در مطالعه شرکت کردند. باتوجه به این که پرسشنامه‌ها به صورت آنلاین تکمیل شده بود و تنها در صورت پاسخ‌دهی به همه‌ی سؤالات، پرسشنامه‌ی تکمیل شده ارسال می‌شد، لذا درصد پاسخ‌دهی به پرسشنامه‌ها ۱۰۰ درصد بود و اطلاعات همه‌ی ۷۵ مورد تحلیل آماری قرار گرفت. محدوده‌ی سنی دانشجویان ۲۷-۱۸ سال بود. ۳۹ نفر(۵۵/۷ درصد) زن و ۳۱ نفر(٤٤/۳درصد) مرد بودند. ٢٤ نفر(۳٦/۹٪) ترم ۸، ۲۱نفر(۳۲/۳٪) ترم ٦ و ۲۰ نفر (۳۰/۸٪) ترم ٤ بودند. محدوده‌ی سنی مربیان گروه داخلی-جراحی ۵۸-۳۳ سال بود و همه آنان زن بودند.

نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نشان داد که توزیع نمرات نرمال است. لذا از آزمونهای پارامتریک برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. نتایج آزمون تی اختلاف معناداری را بین دیدگاه دانشجویان درمورد دو شیوه ارزشیابی در ابعاد نظارت و رضایت‌مندی نشان داد (P=۰/۰۰۱). دانشجویان از به‌کارگیری شیوه سنتی برای ارزشیابی رضایت بیش‌تری نسبت به لاگ‌بوک داشتند (P=۰/۰۰۷)(جدول ۱). این در حالی است که براساس دیدگاه مربیان، استفاده از لاگ‌بوک در ایجاد نظم و ترتیب (p=۰/۰۰٤)، ارزشیابی (p=۰/۰۰۱)، رضایت‌مندی (p=۰/۰۰۱) و ارتقای عملکرد بالینی (p=۰/۰۰۱) نقش مؤثرتری نسبت به روش سنتی داشت(جدول ۲).

جدول ۱: مقایسه میانگین و انحراف معیار دیدگاه دانشجویان پرستاری نسبت به روش‌های ارزشیابی توسط لاگ بوگ بر مبنای حیطه‌های مورد بررسی

حیطه‌ها	لاگ‌بوک	سنتی	مقدار p	آزمون t
	میانگین±انحراف معیار	میانگین±انحراف معیار		
انگیزه و یادگیری	۳/٤۹±۲/۳۲	٤/۱٦±۲/۱۹	۰/۰٦٦	-۱/۸٦
نظارت	۲/۹۸±۱/۷۸	۲/٦۷±۱/۸۸	۰/۰۰۱	٤/۱۷
نظم و ترتیب	۱/۵۳±۱/۳۲	۱/۸٤±۱/۲۱	۰/۱۸	-۱/۳۵
ارزشیابی	۱/۸٦±۱/٦٤	۲/۳٦±۱/۸۱	۰/۰۹۹	-۱/٦۷
رضایت‌مندی	۲±۱/۷۸	۲/۹±۲/۰۱	۰/۰۰۷	-۲/۸
مهارت بالینی	۳/۲٤±۱/۹۹	۳/۸۱±۲/۳۷	۰/۰۷۷	-۱/۸
رضایت‌مندی کلی	۱۷/۲۷±۹/۸۱	۱۹/۹۸±۹/۸٤	۰/۱	-۱/٦۲

جدول ۲: مقایسه میانگین و انحراف معیار دیدگاه مربیان بالینی نسبت به روش ارزشیابی بالینی در مربیان.

روش ارزشیابی / حیطه‌ها	لاگ‌بوک	سنتی	مقدار p	آزمون t
	میانگین±انحراف معیار	میانگین±انحراف معیار		
انگیزه و یادگیری	٤/۹±۱/۱	۵±۲/۷	۰/۹۲	-۰/۱
نظارت	۲/۵±۱/۵۸	۳/۸±۲/۸۹	۰/۵۲	۰/٦۵
نظم و ترتیب	۳/۳±۱/۱۵	۲±۱/٤۱	۰/۰٤	۳/۸۸
ارزشیابی	٤/٤±۱/۳٤	۲/۳±۱/۰۵	۰/۰۰۱	۷/۵۸
رضایت‌مندی	٤/٤±۱/۳٤	۲/۵±۰/۹۷	۰/۰۰۱	۵/٤٦
مهارت بالینی	۵/۳±۱/٤۱	۲/۱±۱/۱	۰/۰۰۱	۵/۷۷
رضایت‌مندی کلی	۲۵/۵±٦/۸۲	۱۷/۸±۹/۳	۰/۱٦	۱/۵۱

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

براساس نتایج، دیدگاه مربیان و دانشجویان در مورد استفاده از لاگ‌بوک، تفاوت معناداری را در ابعاد نظم و ترتیب، ارزشیابی، رضایت‌مندی، و مهارت بالینی نشان داد. میانگین نمرات دیدگاه مربیان (۱/۱۵±۳/۳) در بعد نظم و ترتیب بیش‌تر از دانشجویان (۱/۳۲±۱/۵۳) بود و نتایج آزمون t مستقل، اختلاف معنادار آماری را نشان داد (P=۰/۰۰۱). همچنین میانگین نمرات دیدگاه مربیان (٤/۳٤±٤/۱)در بعد ارزشیابی بیش‌تر از دانشجویان (۸٦/٦٤±۱/۱) بود. نتایج آزمونt مستقل، اختلاف معنادار آماری بین نمره دیدگاه مربیان و دانشجویان از تأثیر ارزشیابی بر مبنای لاگ‌بوک بر ارزشیابی دانشجویان نشان داد (P=۰/۰۰۱). میانگین نمره رضایت‌مندی و مهارت بالینی با ارزشیابی بر مبنای لاگ‌بوک در مربیان (۸/۲±۲۱/٦ و ۱/٤۱±۵/۳) بیش‌تر از دانشجویان (۷۷/۰۱±۱۲/۷ و ۱/۹۹±۳/۲٤) بود و براساس نتایج آزمون t مستقل، اختلاف معنادار آماری مشاهده شد (P=۰/۰۰۲ و P=۰/۰۰۱). اما در رابطه با ابعاد انگیزه و یادگیری (P=۰/۰٦۵) و نظارت (P=۰/۳۹) این تفاوت معنادار نبود(جدول ۳).

جدول ۳: مقایسه دیدگاه دانشجویان پرستاری و مربیان بالینی از ارزشیابی بر مبنای لاگ‌بوک

حیطه‌ها	مربیان	دانشجو	اختلاف	مقدار p	آزمون t
	میانگین±انحراف معیار	میانگین±انحراف معیار			
انگیزه و یادگیری	٤/۹±۱/۱	۳/٤۹±۲/۳۲	-۱/٤±۰/۷۵	۰/۰٦۵	-۱/۸۷
نظارت	۲/۵±۱/۵۸	۲/۹۸±۱/۷۸	۰/٤۸±۰/۵٤	۰/۳۹	۰/۸۸
نظم و ترتیب	۳/۳±۱/۱۵	۱/۵۳±۱/۳۲	-۱/۷٦±۰/٤	۰/۰۰۱	-٤/۳۸
ارزشیابی	٤/٤±۱/۳٤	۱/۸٦±۱/٦٤	-۲/۵۳±۰/٤۷	۰/۰۰۱	-۵/۳٦
رضایت‌مندی	٤/٤±۱/۳٤	۲±۱/۷۸	-۲/٤±۰/۵۹	۰/۰۰۱	-٤/۰٦
مهارت بالینی	۵/۳±۱/٤۱	۳/۲٤±۱/۹۹	-۲/۰۵±۰/۵۱	۰/۰۰۱	-٤/۰۱
نمره کلی پرسشنامه	۲۱/۸±٦/۲	۱۲/۷۷±۷/۰۱	-۷/٦۲±۲/۳۳	۰/۰۰۲	-۳/۲۷

براساس نتایج، دیدگاه مربیان و دانشجویان در مورد ارزشیابی سنتی، تفاوت معناداری را نشان داد. میانگین نمرات دیدگاه مربیان (۱/۱۵±۳/۳) در بعد نظم و ترتیب بیش‌تر از دانشجویان (۱/۱±۵۳/۳۲) بود. میانگین نمره رضایت‌مندی و مهارت بالینی در ارزشیابی با لاگ‌بوک در مربیان (۸/۹۵±۱٦/۸و ۱/۱±۲/۱) بیش‌تر از دانشجویان (۱/٤٤±۱۵/۳و ۲/۳۷±۳/۸۱) بود. براساس نتایج آزمونt مستقل، اختلاف معنادار آماری بین نمره دیدگاه مربیان و دانشجویان در بعد مهارت بالینی در شیوه‌ی ارزشیابی سنتی مشاهده شد (P=۰/۰۲۷ و P=۰/۰۲۸). اما در رابطه با ابعاد انگیزه و یادگیری (P=۰/۳۷) نظارت (P=۰/۱)، نظم و ترتیب (P=۰/۷۵)، ارزشیابی (P=۰/۹)، و رضایت‌مندی (P=۰/۵۳) این تفاوت معنادار نبود(جدول ٤).

جدول ۴: مقایسه دیدگاه دانشجویان پرستاری و مربیان بالینی از ارزشیابی سنتی

حیطه‌ها	استاد	دانشجو	اختلاف میانگین	مقدار p	آزمون t
	میانگین±انحراف معیار	میانگین±انحراف معیار			

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

انگیزه و یادگیری	۵±۲/۷	٤/١٦±٢/١٩	-٠/٨٣±٠/٨٩	٠/٣٧	-٠/٩٢
نظارت	٣/٨±٢/٨٩	٢/٦٧±١/٨٨	-١/١٢±٠/٦٩	٠/١	-١/٦٢
نظم و ترتیب	٢±١/٤١	١/٨٤±١/٢١	-٠/١٥±٠/٤٧	٠/٧٥	-٠/٣٢
ارزشیابی	٢/٣±١/٠٥	٢/٣٦±١/٨١	٠/٠٦٩±٠/٥٩	٠/٩	٠/١١
رضایت‌مندی	٢/٥±٠/٩٧	٢/٩±٢/٠١	٠/٤٠٧±٠/٦٥	٠/٥٣	٠/٦٢
مهارت بالینی	٢/١±١/١	٣/٨١±٢/٣٧	١/٧١±٠/٧٦	٠/٠٢٨	٢/٢٣
نمره کلی	١٦/٨±٨/٩٥	١٥/١±٣/٤٤	-١/٦٣±٢/٨٤	٠/٠٢٧	-٠/٥٧

نتایج نشان داد که بین دیدگاه دانشجویان از ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک با متغیرهای سن (P=٠/٦١ ; F=٣/٤٥)، جنس(Z=٢/٣;P=٠/٩٢)،وترم تحصیلی(F=٣/٣٢; p=٠/١٢) ارتباط غیرمعنادار آماری و با متغیر بخش ارتباط معناداری وجود دارد (P=٠/٠٠٢ ;F=٥/٤). براساس نتایج، بین دیدگاه دانشجویان از ارزشیابی سنتی با متغیرهای سن (F=٤/١٥;P=٠/٢٧)، جنس (Z=٤/٣;P=٠/١٢) و بخش (F=٢/٤ ; p=٠/٠٨٥). ارتباط آماری غیرمعنادار و با متغیر ترم تحصیلی ارتباط معناداری وجود داشت (P=٠/٠٠٨ ; F=٢/٠٢).

بحث

این مطالعه با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری و مربیان بالینی از ارزشیابی بر مبنای لاگ‌بوک انجام شد. نتایج نشان داد که دو گروه دیدگاه متفاوتی نسبت به ارزشیابی به روش لاگ‌بوک و سنتی داشتند. دانشجویان معتقد بودند که استفاده از لاگ‌بوک باعث نظارت بیش‌تر مربیان بر کار آنان می‌شود. آنان از به کارگیری شیوه سنتی برای ارزشیابی رضایت بیش‌تری نسبت به لاگ‌بوک داشتند. این در حالی است که براساس دیدگاه مربیان، استفاده از لاگ‌بوک در ایجاد نظم و ترتیب، و ارتقای مهارت بالینی نقش مؤثرتری نسبت به روش سنتی داشت. به علاوه مربیان رضایت بیش‌تری نسبت به ارزشیابی به شیوه‌ی لاگ‌بوک داشتند. این یافته قابل قیاس با نتایج مطالعه دیگران است. نتایج مطالعه نجفی و همکاران نشان داد که اغلب اساتید، استفاده از لاگ‌بوک را بدلیل ایجاد نظم و انسجام در فعالیت آموزشی، افزایش آگاهی دانشجو از اهداف آموزشی، ایجاد انگیزه و بهبود مهارت‌های انگیزشی دانشجویان و ارتقای مهارت‌های بالینی دانشجویان مؤثر می‌دانند. در حالی که در مطالعه آنان، کم‌تر از نیمی از دانشجویان با ارزشیابی به شیوه‌ی لاگ‌بوک موافق بودند(١٥). در مطالعه کمالی و همکاران، بیش از نیمی از مربیان و دانشجویان اظهار داشتند که ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک باعث ارتقای مهارت بالینی دانشجو می‌شود(١٦). در مطالعه گل مکانی و همکاران، اکثر دانشجویان بیان کردند که ارزشیابی به روش لاگ‌بوک، روش سودمندی درخصوص رفع ابهامات ارزشیابی است(٩). در مطالعه حسینی، ٦١/٨ درصد دانشجویان مامایی، مطابقت لاگ‌بوک با اهداف آموزشی را تأیید کردند. اما تنها ٥/٩ درصد دانشجویان از ارزشیابی بر مبنای لاگ‌بوک رضایت داشتند(٧). نتایج مطالعه دیگری نشان داد که ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک، باعث ارتقای مهارت بالینی دانشجویان پرستاری می‌شود(١٠). نتایج مطالعه عسگری و همکاران نشان داد، اگرچه استفاده از لاگ بوک سبب ایجاد انگیزه و افزایش رضایت دانشجویان می‌شود، اما امکان دستیابی به کلیه اهداف و نیازهای یادگیری با این روش محقق نمی‌شود(١٥). نتایج این مقالات نشان می‌دهد که لاگ‌بوک یک روش منظم و قابل اجرا است. اما دلایلی مانند سختی تکمیل لاگ‌بوک برای دانشجویان باعث کاهش رضایت آنان از این شیوه می‌شود(١٧تا١٩). از سویی دیگر لاگ‌بوک ایده

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

آل باید ساده، عملی و قابل قبول دانشجویان باشد و بتواند به جمع آوری سریع و دقیق اطلاعات مرتبط جهت تحلیل بموقع و بازخورد دانشجویان و مربیان کمک نماید(۲۰). با توجه به نارضایتی بیش‌تر دانشجویان از ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک می‌توان نتیجه گرفت که در حال حاضر لاگ‌بوک‌ها بدلیل نداشتن سادگی و مقبولیت، نیاز به بازنگری دارند.

نتایج نشان داد که بین دیدگاه دانشجویان با متغیر بخش ارتباط وجود دارد. این یافته‌ها قابل قیاس با نتایج مطالعات دیگر است. در مطالعه لطفی، استفاده از لاگ بوک باعث ارتقای دانش و مهارت دانشجویان پرستاری در بخش زنان شده بود(۱۳). در مطالعه نجفی وهمکاران، کمتر از نیمی از دانشجویان کاربرد لاگ‌بوک را در کارآموزی واحدهای داخلی-جراحی مفید می‌دانستند(۱۵). به نظر می‌رسد که استفاده از لاگ‌بوک نیاز به نظارت جدی‌تر مربیان دارد. به طوری که نتایج مطالعه‌ای نشان داد که تشویق و راهنمایی مربیان باعث تعامل بیش‌تر مربیان با دانشجویان شده و فضای مناسبی برای بازخورد ارزشیابی دانشجویان توسط مربیان می‌شود(۸).

نتایج نشان داد که بین دیدگاه دانشجویان از شیوه ارزشیابی بالینی با متغیر ترم ارتباط وجود دارد. به طوری که دانشجویان ترم‌های پایین‌تر، رضایت بیش‌تری از کاربرد لاگ‌بوک داشتند. این یافته با نتایج مطالعات دیگر مطابقت ندارد. در مطالعات دیگر، بین ترم و میزان رضایت‌مندی از لاگ‌بوک ارتباط معناداری وجود نداشت(۱۴و۱۵). دلیل این مغایرت، متفاوت بودن ویژگی نمونه مطالعه حاضر با مطالعات دیگر باشد.

جامعه پژوهش مطالعه حاضر دانشجویان پرستاری شاغل به تحصیل در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بود. این نتایج می‌تواند بر تعمیم‌پذیری یافته‌ها تأثیرگذار باشد که از محدودیت‌های پژوهش محسوب می‌شود. ازدیگر محدودیت‌های مطالعه حاضر، حجم نمونه کم و اجرای مطالعه در یک دانشکده است. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، ضمن بازنگری در کیفیت و محتوای لاگ‌بوک، مطالعه‌ای مداخله‌ای برای تأثیر لاگ‌بوک بر عملکرد بالینی انجام شود.

این مطالعه جزء نخستین مطالعاتی است که دیدگاه دانشجویان پرستاری و مربیان را درباره شیوه‌های ارزشیابی برمبنای لاگ‌بوک و روش سنتی را مورد مقایسه قرار می‌دهد و این از نقاط قوت مطالعه محسوب می‌شود.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج اساتید، ضروت استفاده از لاگ‌بوک و اولویت لاگ‌بوک نسبت به ارزشیابی سنتی را جهت تحقق پیامدهای مورد انتظار، نسبت به دانشجویان مثبت تر ارزیابی کردند. دانشجویان اگر چه معتقد بودند که نظارت اساتید با شیوه لاگ‌بوک بهتر از شیوه سنتی است، اما در مجموع از شیوه ارزشیابی سنتی رضایت بیش‌تری داشتند. از آنجایی که لاگ‌بوک باید برطرف کننده نیازهای یادگیری دانشجویان باشد، لذا بازنگری در محتوای لاگ‌بوک و استفاده از نظر دانشجویان در تدوین لاگ‌بوک می‌تواند به بهبود رضایت و عملکرد دانشجویان با لاک بوک مؤثر باشد. به‌علاوه برگزاری کارگاه‌های آموزشی با هدف توانمندسازی اساتید در ارزشیابی به روش لاگ‌بوک و سایر روش‌های نوین آموزشی نیز توصیه می‌شود.

قدردانی

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی با شماره ۷۲٤۱۳۳٦٦٥ مصوب ۱٤۰۰/۳/۲۵ از کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی بابل است. نویسندگان از معاونت محترم تحقیقات و فن‌آوری دانشگاه علوم پزشکی بابل و همکاری اساتید و دانشجویان جهت تکمیل پرسشنامه‌ها تشکر و قدردانی به عمل می‌آورند.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

منابع

1. Abotalebi G, Vosoghi N, Sajadi A, Akbary M. [Evaluation of clinical education from the perspective of nursing students of Ardabil University of Medical Science in 2009]. Journal of health. 2010; 1(1): 31-7. [Persian]
2. Zarifnejad G, Rajabpoor M, Sharafi S, Mohsenizadeh M, Nejat-Mohammad A. [Comparison the effect of clinical evaluation by two methods of Case based Discussion and logbooks on satisfaction of nursing students]. Research in Medical Education. 2019; 11(3): 30-8. [Persian]
3. Farahmand S, Asl Soleymani H. [How Interns' Logbook Is Completed in Emergency Ward of Imam Khomeini Hospital?]. Iranian Journal of Medical Education. 2010; 10(1): 55-63. [Persian]
4. Murray E, Alderman P, Coppola W, Grol R, Bouhuijs P, Van Der Vleuten C. What do students actually do on an internal medicine clerkship? A log diary study. Med Educ. 2001; 35(12): 1101-7.
5. Patil N, Lee P. Interactive logbooks for medical students: are they useful?. Med Educ. 2002; 36(7): 672-7.
6. Avizhgan M, Omid A, Dehghani M, Esmaeili A, Asilian A, Akhlaghi M R, et al. [Determining Minimum Skill Achievements in Advanced Clinical Clerkship(Externship) in School of Medicine Using Logbooks]. Iranian Journal of Medical Education. 2011; 10 (5):543-551. [Persian]
7. Hoseini BL, Jafarnejad F, Mazlom S R, Foroghi pour M, karimi mouneghi H. [Midwifery Students' Satisfaction with Logbook as a Clinical Assessment Means in Mashhad University of Medical Sciences, 2010]. Iranian Journal of Medical Education. 2012; 11 (8) :933-41. [Persian]
8. Ajh N. [Evaluation of Midwifery Students in Labor and Delivery Training: Comparing two Methods of Logbook and Checklist]. Iranian Journal of Medical Education. 2006; 6 (2): 123-28. [Persian]
9. Golmakani N, Yousefzadeh S. [The Midwifery Students' Perspective about Clinical Evaluation Based on Log book]. Journal of Research Development in Nursing and Midwifery. 2012; 9(1): 103-11. [Persian]
10. Coates WC, Gill AM. The emergency medicine subinternship—a standard experience for medical students?. Acad Emerg Med. 2003; 10(10): 1138-41.
11. Karampourian A, Khatiban M, Jahanghiri K, Razavi Z, Imani B. [The effect of using logbook on emergency medical srvices student's satisfaction and clinical evaluation, in Hamadan University of Medical Sciences in 2013]. Pajouhan Scientific Journal. 2015; 13(2): 50-56. [Persian]
12. Azizi M, Barati H, Khamse F, Barati M, Alizadeh A. [The effect of log book design and implementation on students' satisfaction and performance during a nursing internship course in a military psychiatric hospital]. EBNESINA. 2016; 18(2): 58-63. [Persian]
13. Lotfi M, Zamanzadeh V, Abdollahzadeh F, Seyyed Rasoulli E, Jabbarzadeh F. [Tasire Karborde Logbook Bar Yadgiriye Daneshjooyane Parastari Dar Bakhshe Zanan]. Nursing & Midwifery Journal. 2010; 5(19): 33-38. [Persian]
14. Asgari H, Ashoorion V, Ehsanpour S. [Teaching and evaluation of field training course for health services management undergraduates: conventional and logbook methods]. Iranian Journal of Medical Education. 2016; 16: 552-60. [Persian]
15. Najafi F, Kermansaravi F, Mirmortazavi M, Gheisaranpour H. [The Efficacy of logbook in clinical wards from the viewpoints of nursing faculty members and students]. Research in Medical Education. 2017; 9(3): 55-64. [Persian]
16. Kamali S, Jafari E. [Evaluation of midwifery clinical teachers and students viewpoints towards logbook]. Journal of Medical Education Development 2009; 1(1): 1-8. [Persian]
17. Jud SM, Cupisti S, Frobenius W, Benn S, Winkler A, Antoniadis S, et al. Logbooks alone are not enough: initial experience with implementing a logbook for medical students in a clinical internship in gynecology and obstetrics. European journal of medical research. 2020; 25: 1-8.
18. Schüttpelz-Brauns K, Narciss E, Schneyinck C, Böhme K, Brüstle P, Mau-Holzmann U, et al. Twelve tips for successfully implementing logbooks in clinical training. Med Teach. 2016; 38(6): 564-9.
19. Meerkerk EV. Teacher Logbooks and Professional Development: A Tool for Assessing Transformative Learning Processes. International Journal of Qualitative Methods. 2017; 16: 1–8.
20. Denton GD, DeMott C, Pangaro LN, Hemmer PA. Narrative review: use of student-generated logbooks in undergraduate medical education. Teach Learn Med. 2006; 18(2): 153-64.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

The Perspective of Nursing Students and Clinical Instructors from Logbook-based Evaluation

Amirmalek Nakhaeizadeh[1], Hengameh Karimi[2], Zahra Fotokian[3], Mahshad Hasansoroori[4], Mikaeil Babayani[5]

Abstract

Introduction: *Instructors and students have many challenges in completing and presenting logbooks. This study endeavored to investigate the views of nursing students and instructors of Ramsar School of Nursing on logbook-based evaluation.*
Methods: *This cross-sectional descriptive study was performed in the second semester of the academic year 2020-2021. The study population was all nursing students studying and clinical instructors working in Ramsar School of Nursing. Seventy-five individuals (65 nursing students and 10 nursing instructors of the internal medicine-surgery internship unit) were included in the study by census method. The researcher-made questionnaire on the perspective of nursing students of logbook-based and traditional method evaluation were used for data gathering. Data analysis was performed using paired and independent t-test and Chi-square.*
Results: *The perspective of nursing students and clinical instructors about the use of logbooks showed a significant difference concerning order, evaluation, satisfaction, and clinical skills. The mean scores of the perspective of instructors in the dimensions of order and evaluation were higher than students (t=-4/38, p=0.001; t=-5/36, p=0/001). The instructors' mean score of satisfaction and clinical performance with logbook evaluation was more than students (t=-4/06, P=0.001 vs. t=-3/27, P=0.002). Students believed that the use of logbooks led to more supervision of instructors over their work (t=4/17, P =0.001), but it did not affect their clinical performance (t=-1/8, P= 0.077).*
Conclusion: *The clinical Instructors evaluated the priority of the logbook over the traditional method to achieve the expected outcomes more positively towards the students. Because the logbook should meet the learning needs of students, using students' opinions in compiling the logbook can be effective in improving student satisfaction and performance.*

Keywords: Evaluation; Logbook; Clinical Instructors; Nursing students

Addresses:
1. Nursing student, Student Research Committee, Nursing Care Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. Email: amirmaleknakhaeizadeh164@gmail.com
2. Instructor, Nursing Care Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. Email: hengamehkarimister@gmail.com
3. (✉) Associate professor, Nursing Care Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. Email: zfotoukian@yahoo.com
4. Nursing student, Student Research Committee, Nursing Care Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. Email: mahshad.hasansorodii@gmail.com
5. Nursing student, Student Research Committee, Nursing Care Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. Email: mikailbabayani@gmail.com

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]